

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	6
РОЗДІЛ 1. МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ.....	10
1.1 Предмет та розвиток МЕВ на сучасному етапі.....	10
1.2 Міжнародна торгівля як форма МЕВ.....	15
1.3 Міжнародний рух капіталу як форма МЕВ.....	21
1.4 Світова валютна система та міжнародні валютно-фінансові відносини.....	31
1.5 Світовий ринок праці та міжнародна міграція робочої сили.....	36
1.6 Міжнародна економічна та європейська інтеграція.....	46
1.7 Глобалізація та економічний розвиток.....	55
1.8 Країни та регіони у світовій економіці.....	62
<i>Резюме.....</i>	<i>74</i>
<i>Практикум.....</i>	<i>78</i>
<i>Ситуаційні завдання, задачі та вправи.....</i>	<i>79</i>
<i>Тести.....</i>	<i>86</i>
<i>Література до Розділу 1.....</i>	<i>88</i>
РОЗДІЛ 2. МЕНЕДЖМЕНТ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ.....	91
2.1 Поняття та роль міжнародного бізнесу в умовах глобалізації економіки.....	91
2.2 Транснаціональні корпорації як головний суб'єкт міжнародного бізнесу.....	102
2.3 Теоретичні концепції міжнародного менеджменту.....	109
2.4 Внутрішня та зовнішня політика ТНК.....	116
2.5 Управління технологічною діяльністю транснаціональних компаній.....	127
2.6 Особливості розвитку міжнародних компаній в Україні.....	133
2.7 Глобальні умови та виклики розвитку міжнародного бізнесу.....	137
2.8 Особливості розвитку європейського бізнесу.....	147
2.9 Сучасні правила дипломатичного протоколу у міжнародному бізнесі.....	155
<i>Резюме.....</i>	<i>164</i>
<i>Практикум.....</i>	<i>167</i>
<i>Ситуаційні завдання, задачі та вправи.....</i>	<i>168</i>
<i>Тести.....</i>	<i>171</i>
<i>Література до Розділу 2.....</i>	<i>173</i>
РОЗДІЛ 3. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ.....	176
3.1 Сутність, завдання та функції ЗЕД підприємств.....	176
3.2 Види зовнішньоекономічних операцій та їх характеристика.....	187
3.3 Захист прав суб'єктів ЗЕД.....	193
3.4 Організаційно-правові та економічні умови вибору іноземного	

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	6
РОЗДІЛ 1. МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ.....	10
1.1 Предмет та розвиток МЕВ на сучасному етапі.....	10
1.2 Міжнародна торгівля як форма МЕВ.....	15
1.3 Міжнародний рух капіталу як форма МЕВ.....	21
1.4 Світова валютна система та міжнародні валютно-фінансові відносини.....	31
1.5 Світовий ринок праці та міжнародна міграція робочої сили.....	36
1.6 Міжнародна економічна та європейська інтеграція.....	46
1.7 Глобалізація та економічний розвиток.....	55
1.8 Країни та регіони у світовій економіці.....	62
<i>Резюме.....</i>	<i>74</i>
<i>Практикум.....</i>	<i>78</i>
<i>Ситуаційні завдання, задачі та вправи.....</i>	<i>79</i>
<i>Тести.....</i>	<i>86</i>
<i>Література до Розділу 1.....</i>	<i>88</i>
РОЗДІЛ 2. МЕНЕДЖМЕНТ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ.....	91
2.1 Поняття та роль міжнародного бізнесу в умовах глобалізації економіки.....	91
2.2 Транснаціональні корпорації як головний суб'єкт міжнародного бізнесу.....	102
2.3 Теоретичні концепції міжнародного менеджменту.....	109
2.4 Внутрішня та зовнішня політика ТНК.....	116
2.5 Управління технологічною діяльністю транснаціональних компаній.....	127
2.6 Особливості розвитку міжнародних компаній в Україні.....	133
2.7 Глобальні умови та виклики розвитку міжнародного бізнесу.....	137
2.8 Особливості розвитку європейського бізнесу.....	147
2.9 Сучасні правила дипломатичного протоколу у міжнародному бізнесі.....	155
<i>Резюме.....</i>	<i>164</i>
<i>Практикум.....</i>	<i>167</i>
<i>Ситуаційні завдання, задачі та вправи.....</i>	<i>168</i>
<i>Тести.....</i>	<i>171</i>
<i>Література до Розділу 2.....</i>	<i>173</i>
РОЗДІЛ 3. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ.....	176
3.1 Сутність, завдання та функції ЗЕД підприємств.....	176
3.2 Види зовнішньоекономічних операцій та їх характеристика.....	187
3.3 Захист прав суб'єктів ЗЕД.....	193
3.4 Організаційно-правові та економічні умови вибору іноземного	

партнера.....	206
3.5 Поняття та структура зовнішньоекономічного контракту.....	218
3.6 Особливості та зміст базисних умов поставки INCOTERMS.....	223
<i>Резюме.....</i>	234
<i>Практикум.....</i>	237
<i>Ситуаційні завдання, задачі та вправи.....</i>	238
<i>Тести.....</i>	248
<i>Література до Розділу 3.....</i>	251

РОЗДІЛ 4. МИТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕД..... 253

4.1 Суть і принципи митного регулювання ЗЕД в Україні.....	253
4.2 Діяльність митниць та їх класифікація.....	260
4.3 Пункти пропуску через державний кордон України.....	265
4.4 Документарне забезпечення митного оформлення вантажів.....	269
4.5 Система митних податків, платежів та зборів.....	275
4.6 Види митних режимів в Україні.....	285
4.7 Основні митні процедури і порядок їх здійснення.....	301
4.8 Діяльність і повноваження митних брокерів.....	307
4.9 Автоматизація роботи митниці.....	310
<i>Резюме.....</i>	316
<i>Практикум.....</i>	318
<i>Ситуаційні завдання, задачі та вправи.....</i>	319
<i>Тести.....</i>	330
<i>Література до Розділу.....</i>	333

РОЗДІЛ 5. МЕНЕДЖМЕНТ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ..... 336

5.1 Сутність менеджменту ЗЕД на сучасному етапі розвитку економічних відносин.....	336
5.2 Принципи, методологічні підходи, методи управління ЗЕД.....	343
5.3 Функції менеджменту ЗЕД.....	357
5.3.1 планування.....	359
5.3.2 організації.....	369
5.3.3 управління персоналом.....	394
5.3.4 контроль ЗЕД підприємства.....	396
5.4 Управлінські рішення у сфері ЗЕД.....	399
5.5 Інформаційне забезпечення ЗЕД підприємства.....	404
<i>Резюме.....</i>	408
<i>Практикум.....</i>	411
<i>Ситуаційні завдання, задачі та вправи.....</i>	412
<i>Тести.....</i>	414
<i>Література до Розділу 5.....</i>	416

партнера.....	206
3.5 Поняття та структура зовнішньоекономічного контракту.....	218
3.6 Особливості та зміст базисних умов поставки INCOTERMS.....	223
<i>Резюме.....</i>	234
<i>Практикум.....</i>	237
<i>Ситуаційні завдання, задачі та вправи.....</i>	238
<i>Тести.....</i>	248
<i>Література до Розділу 3.....</i>	251

РОЗДІЛ 4. МИТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕД..... 253

4.1 Суть і принципи митного регулювання ЗЕД в Україні.....	253
4.2 Діяльність митниць та їх класифікація.....	260
4.3 Пункти пропуску через державний кордон України.....	265
4.4 Документарне забезпечення митного оформлення вантажів.....	269
4.5 Система митних податків, платежів та зборів.....	275
4.6 Види митних режимів в Україні.....	285
4.7 Основні митні процедури і порядок їх здійснення.....	301
4.8 Діяльність і повноваження митних брокерів.....	307
4.9 Автоматизація роботи митниці.....	310
<i>Резюме.....</i>	316
<i>Практикум.....</i>	318
<i>Ситуаційні завдання, задачі та вправи.....</i>	319
<i>Тести.....</i>	330
<i>Література до Розділу.....</i>	333

РОЗДІЛ 5. МЕНЕДЖМЕНТ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ..... 336

5.1 Сутність менеджменту ЗЕД на сучасному етапі розвитку економічних відносин.....	336
5.2 Принципи, методологічні підходи, методи управління ЗЕД.....	343
5.3 Функції менеджменту ЗЕД.....	357
5.3.1 планування.....	359
5.3.2 організації.....	369
5.3.3 управління персоналом.....	394
5.3.4 контроль ЗЕД підприємства.....	396
5.4 Управлінські рішення у сфері ЗЕД.....	399
5.5 Інформаційне забезпечення ЗЕД підприємства.....	404
<i>Резюме.....</i>	408
<i>Практикум.....</i>	411
<i>Ситуаційні завдання, задачі та вправи.....</i>	412
<i>Тести.....</i>	414
<i>Література до Розділу 5.....</i>	416

РОЗДІЛ 6. СТРАТЕГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЗЕД.....	417
6.1 Стратегія у зовнішньоекономічній діяльності.....	417
6.2 Стратегічне планування зовнішньоекономічної діяльності.....	424
6.3 Місія і цілі в зовнішньоекономічній діяльності підприємства.....	435
6.4 Аналіз зовнішнього середовища.....	450
6.5 Розробка базової стратегії зовнішньоекономічної діяльності.....	457
6.6 Стратегія експорту.....	466
6.7 Стратегія імпорту.....	473
6.8 Глобальна стратегія.....	476
6.9 Рівні розробки стратегії зовнішньоекономічної діяльності.....	479
6.10 Стратегічний контроль.....	493
<i>Резюме.....</i>	<i>497</i>
<i>Практикум.....</i>	<i>500</i>
<i>Ситуаційні завдання, задачі та вправи.....</i>	<i>501</i>
<i>Тести.....</i>	<i>507</i>
<i>Література до Розділу 6.....</i>	<i>509</i>
ВІДПОВІДІ НА ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ.....	511

РОЗДІЛ 6. СТРАТЕГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЗЕД.....	417
6.1 Стратегія у зовнішньоекономічній діяльності.....	417
6.2 Стратегічне планування зовнішньоекономічної діяльності.....	424
6.3 Місія і цілі в зовнішньоекономічній діяльності підприємства.....	435
6.4 Аналіз зовнішнього середовища.....	450
6.5 Розробка базової стратегії зовнішньоекономічної діяльності.....	457
6.6 Стратегія експорту.....	466
6.7 Стратегія імпорту.....	473
6.8 Глобальна стратегія.....	476
6.9 Рівні розробки стратегії зовнішньоекономічної діяльності.....	479
6.10 Стратегічний контроль.....	493
<i>Резюме.....</i>	<i>497</i>
<i>Практикум.....</i>	<i>500</i>
<i>Ситуаційні завдання, задачі та вправи.....</i>	<i>501</i>
<i>Тести.....</i>	<i>507</i>
<i>Література до Розділу 6.....</i>	<i>509</i>
ВІДПОВІДІ НА ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ.....	511

ПЕРЕДМОВА

Навчальний посібник “Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність” підготовлений у відповідності до вимог навчальних програм з комплексу дисциплін, які формують підготовку спеціалістів у сферах менеджменту зовнішньоекономічної діяльності та міжнародних економічних відносин. Призначення посібника – допомогти студентам в отриманні теоретичних знань щодо розуміння основних понять, тенденцій і особливостей розвитку міжнародних економічних відносин (МЕВ) також принципів і механізмів формування зовнішньоекономічної діяльності. Тим самим посібник зорієнтований на сприяння підготовці компетентних спеціалістів в умовах посилення процесів глобалізації, міжнародної і європейської інтеграції та активізації розвитку міжнародного бізнесу.

Виходячи з того, що протягом усього періоду навчання, після проходження курсів макро- та мікроекономіки, студенти за освітніми програмами “Бакалавр” та “Магістр” логічно вивчають дисципліни зовнішньоекономічного спрямування, авторський колектив враховував такі особливості:

по-перше, посібник повинен бути за можливістю не занадто об’ємним, але охоплювати більшість програмних дисциплін у логічному зв’язку та органічному поєднанні;

по-друге, тематику розділів сформовано таким чином, щоб студент отримував корисну інформацію не лише з лекційного курсу дисципліни, але й міг ознайомитися з останніми статистичними даними, сучасними ситуаціями, аналітичними оглядами найпроблемніших питань розвитку світової економіки, що разом з тим, дозволяє прищепити йому навички аналізу для прийняття у майбутній діяльності відповідальних та ефективних рішень;

ПЕРЕДМОВА

Навчальний посібник “Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність” підготовлений у відповідності до вимог навчальних програм з комплексу дисциплін, які формують підготовку спеціалістів у сферах менеджменту зовнішньоекономічної діяльності та міжнародних економічних відносин. Призначення посібника – допомогти студентам в отриманні теоретичних знань щодо розуміння основних понять, тенденцій і особливостей розвитку міжнародних економічних відносин (МЕВ) також принципів і механізмів формування зовнішньоекономічної діяльності. Тим самим посібник зорієнтований на сприяння підготовці компетентних спеціалістів в умовах посилення процесів глобалізації, міжнародної і європейської інтеграції та активізації розвитку міжнародного бізнесу.

Виходячи з того, що протягом усього періоду навчання, після проходження курсів макро- та мікроекономіки, студенти за освітніми програмами “Бакалавр” та “Магістр” логічно вивчають дисципліни зовнішньоекономічного спрямування, авторський колектив враховував такі особливості:

по-перше, посібник повинен бути за можливістю не занадто об’ємним, але охоплювати більшість програмних дисциплін у логічному зв’язку та органічному поєднанні;

по-друге, тематику розділів сформовано таким чином, щоб студент отримував корисну інформацію не лише з лекційного курсу дисципліни, але й міг ознайомитися з останніми статистичними даними, сучасними ситуаціями, аналітичними оглядами найпроблемніших питань розвитку світової економіки, що разом з тим, дозволяє прищепити йому навички аналізу для прийняття у майбутній діяльності відповідальних та ефективних рішень;

по-третє, студенту потрібні елементи практичних навичок, особливо пов'язані із ситуацією в економіці України, її місцем в системі МЕН та значенням як суб'єкту зовнішньоекономічної діяльності. Відповідно завдання розділів складено з наведенням реальних прикладів щодо особливостей євроінтеграційних процесів України, особливостей ведення бізнесу, організації митного регулювання, менеджменту і стратегічного менеджменту в сфері ЗЕД тощо;

по-четверте, для професійного засвоєння матеріалу необхідним є комплексне уявлення процесів розвитку світової економіки та зовнішньоекономічної діяльності. Студенту важливо розуміти не лише економічний зміст понятійного апарату, але й бачити за ним конкретні втілення, цифри, процеси і явища. Крім того, наведені у посібнику статистичні дані є надзвичайно актуальними і корисними для запам'ятовування з метою подальшого використання при підготовці дипломних робіт.

Посібник складається з 6-ти розділів: “Міжнародні економічні відносини”, “Менеджмент міжнародного бізнесу”, “Зовнішньоекономічна діяльність підприємств”, “Митне регулювання ЗЕД”, “Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності”, “Стратегічний менеджмент зовнішньоекономічної діяльності”. Всі розділи посібника починаються лекційним курсом (основний текст) з узагальнюючими висновками (резюме) та закінчуються практичною частиною, яка включає у себе: питання, тести для самоконтролю; обов'язкові та додаткові задачі, приклади; довідково-інформаційні дані для розв'язання задач (таблиці, схеми тощо); інформаційний апарат для орієнтації у матеріалах книги (предметний, іменний покажчики). Список рекомендованої літератури, наведений у кінцевій частині кожного розділу, допомагає студенту самостійно здійснювати пошук необхідних джерел для кращого засвоєння матеріалу. Сформований таким чином зміст максимально фокусує увагу студента на найважливіших контекстах досліджуваної теми.

по-третє, студенту потрібні елементи практичних навичок, особливо пов'язані із ситуацією в економіці України, її місцем в системі МЕН та значенням як суб'єкту зовнішньоекономічної діяльності. Відповідно завдання розділів складено з наведенням реальних прикладів щодо особливостей євроінтеграційних процесів України, особливостей ведення бізнесу, організації митного регулювання, менеджменту і стратегічного менеджменту в сфері ЗЕД тощо;

по-четверте, для професійного засвоєння матеріалу необхідним є комплексне уявлення процесів розвитку світової економіки та зовнішньоекономічної діяльності. Студенту важливо розуміти не лише економічний зміст понятійного апарату, але й бачити за ним конкретні втілення, цифри, процеси і явища. Крім того, наведені у посібнику статистичні дані є надзвичайно актуальними і корисними для запам'ятовування з метою подальшого використання при підготовці дипломних робіт.

Посібник складається з 6-ти розділів: “Міжнародні економічні відносини”, “Менеджмент міжнародного бізнесу”, “Зовнішньоекономічна діяльність підприємств”, “Митне регулювання ЗЕД”, “Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності”, “Стратегічний менеджмент зовнішньоекономічної діяльності”. Всі розділи посібника починаються лекційним курсом (основний текст) з узагальнюючими висновками (резюме) та закінчуються практичною частиною, яка включає у себе: питання, тести для самоконтролю; обов'язкові та додаткові задачі, приклади; довідково-інформаційні дані для розв'язання задач (таблиці, схеми тощо); інформаційний апарат для орієнтації у матеріалах книги (предметний, іменний покажчики). Список рекомендованої літератури, наведений у кінцевій частині кожного розділу, допомагає студенту самостійно здійснювати пошук необхідних джерел для кращого засвоєння матеріалу. Сформований таким чином зміст максимально фокусує увагу студента на найважливіших контекстах досліджуваної теми.

Метою посібника є формування у студентів системних знань із міжнародних економічних відносин та зовнішньоекономічної діяльності. В результаті освоєння дисциплін із зазначених курсів студент повинен оволодіти такими **загально професійними компетенціями:**

знати:

- ✓ теорію та типологію ключових акторів світової економіки, її ресурси, основні тенденції розвитку і форми міжнародних економічних відносин в умовах глобалізації;
- ✓ сучасний стан та перспективи розвитку інтеграційних відносин в світовому господарстві;
- ✓ євроінтеграційні перспективи економіки України;
- ✓ теоретичні концепції міжнародного менеджменту;
- ✓ особливості організації та ведення міжнародного та європейського бізнесу;
- ✓ світові та національні особливості розвитку міжнародних компаній;
- ✓ принципи та види зовнішньоекономічної діяльності підприємств;
- ✓ інституційні засади регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- ✓ сутність менеджменту зовнішньоекономічної діяльності на сучасному етапі економічного розвитку країни;
- ✓ глобальні стратегії, стратегії експорту та імпорту у сфері стратегічного менеджменту.

вміти:

- ✓ аналізувати економічну ситуацію в світі та провідних його країнах, головні тенденції та проблеми руху товарів, капіталу, робочої сили, знань та інформації;
- ✓ оцінювати стан та основні зміни у сфері зовнішньоекономічної діяльності, міжнародному бізнесі, світовій економіці;
- ✓ творчо застосовувати здобуті знання при постановці та вирішенні професійних завдань.

Метою посібника є формування у студентів системних знань із міжнародних економічних відносин та зовнішньоекономічної діяльності. В результаті освоєння дисциплін із зазначених курсів студент повинен оволодіти такими **загально професійними компетенціями:**

знати:

- ✓ теорію та типологію ключових акторів світової економіки, її ресурси, основні тенденції розвитку і форми міжнародних економічних відносин в умовах глобалізації;
- ✓ сучасний стан та перспективи розвитку інтеграційних відносин в світовому господарстві;
- ✓ євроінтеграційні перспективи економіки України;
- ✓ теоретичні концепції міжнародного менеджменту;
- ✓ особливості організації та ведення міжнародного та європейського бізнесу;
- ✓ світові та національні особливості розвитку міжнародних компаній;
- ✓ принципи та види зовнішньоекономічної діяльності підприємств;
- ✓ інституційні засади регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- ✓ сутність менеджменту зовнішньоекономічної діяльності на сучасному етапі економічного розвитку країни;
- ✓ глобальні стратегії, стратегії експорту та імпорту у сфері стратегічного менеджменту.

вміти:

- ✓ аналізувати економічну ситуацію в світі та провідних його країнах, головні тенденції та проблеми руху товарів, капіталу, робочої сили, знань та інформації;
- ✓ оцінювати стан та основні зміни у сфері зовнішньоекономічної діяльності, міжнародному бізнесі, світовій економіці;
- ✓ творчо застосовувати здобуті знання при постановці та вирішенні професійних завдань.

володіти:

✓ методами дослідження тенденцій і закономірностей розвитку світової та національної економіки, зокрема, зовнішньої торгівлі, експорту та імпорту капіталу, міграції робочої сили, інтеграційних процесів, валютних та валютно-фінансових відносин;

✓ навичками оцінювання ефективності участі України в системі світогосподарських зв'язків, міжнародному бізнесі, зовнішньоекономічній діяльності, світових інтеграційних та євроінтеграційних процесах;

✓ основними методиками розрахунків показників розвитку світового господарства, систематизації країн світу за різними кваліфікаційними ознаками, ефективності зовнішньоекономічної діяльності та бізнесу.

Авторський колектив сподівається, що представлений навчальний посібник стане для студентів не менш важливим, поряд із вже існуючими аналогічними посібниками й підручниками відомих вітчизняних і зарубіжних вчених, а вивчення викладених у ньому навчальних дисциплін профільного характеру забезпечуватиме реалізацію державних освітніх стандартів вищої професійної освіти у сферах зовнішньоекономічної діяльності та міжнародних економічних відносин.

Посібник призначається для студентів, які навчаються за освітніми програмами “Бакалавр” та “Магістр” спеціальності “Міжнародні економічні відносини” і спеціальності “Менеджмент” за спеціалізацією: “Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності”. Також посібник може використовуватися студентами інших економічних та неекономічних напрямів підготовки (правової, обліково-аналітичної, фінансової, організаційно-технологічної та ін.), викладачами, аспірантами, докторантами, підприємцями, службовцями, менеджерами, що зайняті у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

володіти:

✓ методами дослідження тенденцій і закономірностей розвитку світової та національної економіки, зокрема, зовнішньої торгівлі, експорту та імпорту капіталу, міграції робочої сили, інтеграційних процесів, валютних та валютно-фінансових відносин;

✓ навичками оцінювання ефективності участі України в системі світогосподарських зв'язків, міжнародному бізнесі, зовнішньоекономічній діяльності, світових інтеграційних та євроінтеграційних процесах;

✓ основними методиками розрахунків показників розвитку світового господарства, систематизації країн світу за різними кваліфікаційними ознаками, ефективності зовнішньоекономічної діяльності та бізнесу.

Авторський колектив сподівається, що представлений навчальний посібник стане для студентів не менш важливим, поряд із вже існуючими аналогічними посібниками й підручниками відомих вітчизняних і зарубіжних вчених, а вивчення викладених у ньому навчальних дисциплін профільного характеру забезпечуватиме реалізацію державних освітніх стандартів вищої професійної освіти у сферах зовнішньоекономічної діяльності та міжнародних економічних відносин.

Посібник призначається для студентів, які навчаються за освітніми програмами “Бакалавр” та “Магістр” спеціальності “Міжнародні економічні відносини” і спеціальності “Менеджмент” за спеціалізацією: “Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності”. Також посібник може використовуватися студентами інших економічних та неекономічних напрямів підготовки (правової, обліково-аналітичної, фінансової, організаційно-технологічної та ін.), викладачами, аспірантами, докторантами, підприємцями, службовцями, менеджерами, що зайняті у сфері зовнішньоекономічної діяльності.